

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

21.

KURIER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Вторникъ. 15-го Марта — 1838 — Wilno. Wtorek. 15-go Marca.

ВНУТРЕННЯЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 7-го Марта.

Его Императорское Высочество Великий Князь МИХАИЛЬ ПАВЛОВИЧЪ изволилъ выѣхать, 1-го Марта, въ Фридригсгамъ и 3-го ч. возвратился оттуда — Высочайшею Грамотою, 19-го Февраля, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена *Св. Анны 1-й степени*, Императорскою Короною украшеннаго, Генераль-Контрольеръ Контрольнаго Департамента Гражданскихъ отчетовъ, Дѣйствительный Статскій Советникъ Князь *Лобановъ-Ростовскій*.

— Управляющій особымъ Отдѣленіемъ Канцеляріи Виленскаго Военнаго, Гродненскаго, Минскаго и Влостокскаго Генераль-Губернатора, Коллежскій Советникъ *Улановъ*, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ ордена *Св. Анны второй степени*.

— Высочайшимъ Приказомъ, 24-го Февраля, Военный Губернаторъ города Курска и Курскій Гражданскій Губернаторъ, Генераль-Майоръ *Муравьевъ 3-й*, уволенъ въ отпускъ за границу, для излеченія болѣзни, на шесть мѣсяцевъ.

— Главнокомандующій Дѣйствующею Арміею, Генераль-Фельдмаршалъ Князь Варшавскій Графъ *Паскевичъ-Эриванскій*, прибылъ въ здѣшнюю столицу 3-го числа.

— Министръ Финансовъ довелъ до Высочайшаго Государя Императора свѣдѣнія, что 11-го ч. истекшаго Января мѣсяца, когда въ мѣстечкѣ Тузлахъ, при сильномъ землетрясеніи, чиновники и служители Солярнаго Правленія, находившіеся, по стеченію экстренныхъ занятій, въ канцеляріи сего Правленія, выбѣжали для спасенія своего на улицу, рядовой Аккерманской Инвалидной команды, Семенъ *Политика*, стоявшій на часахъ при денежной кладовой, не смотря на видимую опасность, остался на своемъ мѣстѣ и, по окончаніи землетрясенія, найденъ чиновниками въ томъ же неподвижномъ положеніи, съ ружьемъ у ноги.

Его Императорское Величество Высочайше повелѣть соизволилъ: рядового *Политику*, за неустрашимость и строгое исполненіе своего долга, произвести въ унтеръ-офицеры, выдавъ ему въ единовременное награжденіе 300 рублей, а поступокъ его сдѣлать извѣстнымъ по Арміи. (Р. И.)

— Правительствующій Сенатъ, въ Общемъ Собраніи пертыхъ трехъ Департаментовъ, слушали: во-первыхъ, предложенное Господиномъ Министромъ Юстиціи, Тайнымъ Советникомъ и Кавалеромъ Дмитріемъ Васильевичемъ Данковымъ, къ надлежашему исполненію, Высочайше утвержденное мнѣніе Государственнаго Совѣта, слѣдующаго содержанія: „Государственный Совѣтъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената по вопросу: могутъ ли жены чиновниковъ, сами или чрезъ крестьянъ своихъ и постороннія лица, быть залогодательницами въ мѣстахъ служенія мужей своихъ? *положилъ*: опредѣленіе Правительствующаго Сената, въ докладѣ семъ изложенное, утвердить. На ономъ мѣтѣи написано: Его Импе-

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg, 7-go Marca.

JEHO CESARSKA WYSOKOŚĆ WIELKI XIAŻE MICHAŁ PAWŁOWICZ, raczył wyjechać 1-go Marca, do Friedrichshamu, skąd dnia 3-go powrócił.

— Przez Najwyższy Dyplom, 19-go Lutego, Najłaskawiej mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny 1-go stopnia*, Cesarską Koroną ozdobionego, Jeneralny Kontroler Departamentu Kontroli rachunków Cywilnych, Rzeczywisty Radzca Stanu Xiaże *Łobanow-Rostowski*.

— Zarządzający osobnym Oddziałem Kancellaryi Wileńskiego Wojennego, Grodzieńskiego, Mińskiego i Białostockiego Jenerał - Gubernatora, Radzca Kollegialny *Ułanow*, Najłaskawiej mianowany Kawalerem Orderu *Sw. Anny drugiego stopnia*.

— Przez Najwyższy Rozkaz Dzienny, 24-go Lutego, Wojenny Gubernator miasta Kurska i Kurski Cywilny Gubernator, Jenerał-Major *Murawjew 3-ci*, uwolniony na urlop za granicę, na sześć miesięcy, dla wyleczenia się z choroby.

— Wódz Naczelny Wojska Działającego, Jenerał Marszałek Polny, Xiaże Warszawski, Hrabia *Paskiewicz Erywański*, zawczora przybył do tutejszej stolicy.

— P. Minister Skarbu doniósł NAJJAŚNIEJSZEMU CESARZOWI Jmci, że 11 Stycznia b.r., kiedy w miasteczku Tuzłach, podczas silnego trzęsienia ziemi, urzędnicy i posługacze Zarządu solnego, znajdujący się, z powodu nadzwyczajnych zatrudnień, w Kancellaryi tegoż Zarządu, ratując się wybiegli na ulicę, szeregowy Akkermańskiej komendy inwalidów Symon *Politika*, stojący na straży przy kassie, pomimo widoczne niebezpieczeństwo, pozostał na swém stanowisku i po ustaniu trzęsienia ziemi, znaleziony został przez urzędowników w nieporuszonej postawie, z karabinem u nogi.

NAJJAŚNIEJSZY PAN raczył rozkazać: szeregowego *Politika*, za jego nieustraszonosć i ściśle wypełnienie powinności, podnieść na podoficera, wypłacić mu jednorazowie trzysta rubli i ogłosić o czynie jego w wojsku. (R. In.)

— Rządzący Senat, na Połączoném Zebraniu pierwszych trzech Departamentów, słuchali *naprzód*: przełożonej przez Pana Ministra Sprawiedliwości, Radzcę Tajnego i Kawalera Dymitra Wasilewicz *Daszkowa*, do należytogo wypełnienia, Najwyżej utwierdzonej Opinii Rady Państwa, brzmienia następującego: „Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przełożenie Połączonego Zebrania pierwszych trzech Departamentów Rządzącego Senatu na zapytanie: czy mogą żony urzędników, same albo przez włościan swoich i osoby postronne, byżewiż kormkami w miejscach służby swych mężów? *zamierzyła*: postanowienie Rządzącego Senatu, w przełożeniu tém opisanie, utwierdzić. Na tej opinii napisano: JEHO CESARSKA MOŚĆ nastąpił opinią na Powszechném Zebraniu Rady Państwa względem zapytania: czy mogą żo-

раторское Величество воспослѣдовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта по вопросу: могутъ ли жены чиновниковъ, сами или чрезъ постороннія лица, быть залогодательницами въ мѣстахъ служенія мужей своихъ? Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить (Подписаль) *Предсѣдатель Государственнаго Совѣта, Графъ Новосильцовъ*. 20 Декабря 1837 года. И во вторыхъ, справку, по которой оказалось, что по означенному дѣлу, внесенному изъ 1-го Департамента Правительствующаго Сената на основаніи 471 статьи, Тома 1-го Свода учрежденій Правительствующаго Сената, въ Общемъ Сенатѣ Собраніи первыхъ трехъ Департаментовъ состоялось опредѣленіе въ слѣдующей силѣ: сообразивъ обстоятельство дѣла сего съ статьями 1148 и 1149 Свода Законовъ Гражданскихъ (Т. X), Общее Собрание находить, что допущеніе женъ чиновниковъ къ залогодательству по подрядамъ и поставкамъ, въ мѣстахъ служенія мужей ихъ, противно цѣли закона, запрещающаго чиновникамъ, по мѣстамъ, гдѣ они служатъ, входить въ подряды и поставки и быть залогодателями, и по сему, для отвращенія злоупотребленій, согласно съ заключеніемъ Военнаго Совѣта, принятымъ и 1-мъ Департаментомъ Правительствующаго Сената, признаетъ необходимымъ пополнить статьи 1148 и 1149 Свода Законовъ Гражданскихъ (Т. X) тѣмъ, что и жены чиновниковъ ни сами, ни чрезъ крестьянъ своихъ или подставныя лица не могутъ быть залогодательницами по подрядамъ, въ мѣстахъ служенія мужей ихъ совершаемымъ; и на приведеніе въ исполненіе заключенія сего, испрашивало Высочайшаго повелѣнія всеподданнѣйшимъ Его Императорскому Величеству докладомъ. (Оп. Прав. Сен. 3-го Февраля 1834 года.

— Государственный Совѣтъ, въ Департаментѣ Законовъ и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ представленіе Министра Юстиціи, относительно составленія земельныя партій, и соглашаясь съ опредѣленіемъ Правительствующаго Сената, въ представленіи семь изложеннымъ и мнѣніемъ Министра Юстиціи, положилъ: статьи 52 и 53 Свода Законовъ Межевыхъ Тома X пояснить слѣдующимъ примѣчаніемъ: Примѣчаніе: при отправленіи Землемѣровъ для исполненія порученій, не требующихъ занятій подобныхъ тѣмъ, кои предстоятъ при Генеральномъ межеваніи, составленіе земельной партіи, вмѣсто опредѣленнаго въ сихъ статьяхъ комплекта, соображаясь съ существомъ предлагаемаго въ натурѣ занятія, и въ случаѣ дѣлъ маловажныхъ, напримѣръ: повѣрки одной или нѣсколькихъ линій незначительной мѣры, уничтоженія или утвержденія межъ по симъ линіямъ, пересочиненія безспорныхъ плановъ съ межевыми книгами, отобранія рукоприкладства по онымъ и т. п. назначается къ Землемѣру одинъ токъ изъ воинскихъ служителей, и, смотря по надобности, одинъ помощникъ. На семь мнѣній написано: Его Императорское Величество воспослѣдовавшее мнѣніе въ Общемъ Собраніи Государственнаго Совѣта, относительно составленія земельныя партій, Высочайше утвердить соизволилъ и повелѣлъ исполнить. 17 Января 1838 года. Предсѣдатель Государственнаго Совѣта *Графъ Новосильцовъ*. (Опуб. Прав. Сен. 7-го Февраля 1838 г.) (С. В.)

— Химикъ *Шутценбахъ*, изъ Карлсруэ, получилъ десятилѣтнюю привилегію на изобрѣтенный имъ новый способъ добыванія сахара изъ свекловицы, посредствомъ высушки оной въ особыхъ аппаратахъ и превращенія въ порошокъ, на что ему выдана десятилѣтняя привилегія въ Великомъ Герцогствѣ Баденскомъ. (С. П.)

— *Одесса, 15-го Февраля*. Благополучное состояніе общественнаго здоровья въ городѣ и предмѣстіяхъ продолжается по прежнему. Въ карантинѣ не было никакихъ переменъ; можно надѣяться, что въ теченіе настоящей недѣли изъ чумнаго квартала будутъ выпущены и послѣдніе оставшіеся тамъ больные. (О. В.)

Извлеченіе изъ отчета по управленію Царствомъ Польскимъ съ 1829 по 1835 годъ.

(Продолженіе.)

Новыя постройки.

Въ теченіе 1829 года, построено въ разныхъ городахъ Царства новыхъ домовъ: каменныхъ 147 и деревянныхъ 293, всего на сумму 2 мил. 500 т. злотыхъ, а въ Варшавѣ въ томъ же году прибавилось 83 строенія. Новыя постройки со времени мятежа значительно уменьшились; при всемъ томъ, изъ 175 частныхъ строеній, подвергшихся разоренію при осадѣ Варшавы, 160 вновь отдѣланы или перестроены. Правительство не оставляло и въ семъ случаѣ оказывать городскимъ обывателямъ возможное пособіе. Такъ напримѣръ: жителямъ Прагскаго предмѣстья, въ Ноябрь 1834 года, съ Высочайшаго разрѣшенія,

ны урѣдниковъ, same albo przez osoby postronne, byдъ ewiktorkami w miejscach służby swych mężów? Najwyżej utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. (Podpisat): *Prezydent Rady Państwa, Hrabia Nowosilcow*. 20 Grudnia 1837 roku. I powtóre, sprawki, z której się okazało, że w rzeczy wyżej wyrażonej, wniesionej z 1-go Departamentu Rządzącego Senatu na podstawie 471 artykułu, Tomu 1-go Połączenia urzędzeń Rządzącego Senatu, na Połączonym Senacie Zebraniu pierwszych trzech Departamentów, nastąpiło postanowienie brzmienia następującego: porównawszy okoliczności rzeczy tej z artykułami 1148 i 1149 Połączenia Praw Cywilnych (T. X), Powszechne Zebranie znajduje, że dopuszczenie żon urzędników do ewikcyi w podradach i dostarczeniach, w miejscach służby ich mężów, przeciwnie jest celowi prawa, zabraniającego urzędnikom, w miejscach, gdzie oni służą, brać podradę i dostawy i byдъ ewiktorkami, a zatem, dla zapobieżenia nadużyciom, zgodnie z wnioskiem Rady Wojskowej, przyjętym i przez 1-szy Departament Rządzącego Senatu, uznaje za konieczną dopełnić artykuły 1148 i 1149 Połączenia Praw Cywilnych (T. X) tѣm, że i żony urzędników ani same, ani przez właścian swoich albo osoby podstawione nie mogą byдъ ewiktorkami w podradach, w miejscach, gdzie służą ich mężowie, zawieranych; i na przyprowadzenie do wypełnienia tego wniosku, prosiło Najwyższego rozkazu przez najuniższe Jego Cesarskiej Mości przełożenie. (Op. przez Rz. Sen. 3-go Lutego 1838 roku).

— Rada Państwa, na Departamencie Praw i na Powszechném Zebraniu, rozpatrzywszy przedstawienie Ministra Sprawiedliwości, względnie składania partyj mierniczych, i zgadzając się z postanowieniem Rządzącego Senatu, w przełożeniu tѣm opisaném i przez opinię Ministra Sprawiedliwości, postanowiła: artykuły 52 i 53 Połączenia Praw Granicznych Tomu X objaśnić uwagą następującą: Uwaga: przy odprawianiu Mierników dla wykonania poruczeń, niepotrzebujących robot podobnych tym, które się przedstawiają przy Jeneralném rozgraniczeniu, składanie partyj mierniczych, zamiast ustanowionego w tych artykułach kompletu, czyni się stosownie do istoty mającej się wykonać roboty, i w razie dzieł małoważnych, naprzykład: sprawdzenia jednej albo kilku linii nieznacznej miary, zniesienia albo utwierdzenia międz na tych liniach, przerobienia planów bezspornych z księgami granicznymi, uczynienia podpisów na nich i t. p. naznacza się do miernika jeden tylko z wojskowych służących, i, zważając na potrzebę, jeden pomocnik. Na tej opinii napisano: Jego Cesarska Mość nastąpiła opinią na Powszechném Zebraniu Rady Państwa, względnie składania partyj mierniczych, Najwyżej utwierdzić raczył i rozkazał wypełnić. 17-go Stycznia 1838 roku. *Prezydent Rady Państwa Hrabia Nowosilcow*. (Op. przez Rz. Sen. 7-go Lutego 1838 r.) (Gaz. Sen.)

— Chemik *Schutzenbach*, z Karlsruhe, otrzymał dziesięcioletni przywilej na wynaleziony przezeń nowy sposób rafinowania cukru z buraków, za pomocą ich wysuszania w osobnych apparatach i zamienienia w proszek, na co mu wydano dziesięcioletni przywilej i w Wielkiém Xięstwie Badeńskimъ. (P. P.)

— *Одесса, 15-го Lutego*. Pomyślny stan zdrowia publicznego w mieście i na przedmieściach trwa jak przedtѣm. W kwarantannie żadnych nie zaszło odmian; można się spodziewać, że w przeciągu tego tygodnia z czumnego kwartalu będą wypuszczeni i ostatni zostający tam chorzy. (G. O.)

Wyciąg ze zdania sprawy z dziełań administracyi Królestwa Polskiego w latach od 1829 do 1835.

(Ciąg dalszy).

Nowe budowle.

W roku 1829, w miastach Królestwa wystawiono nowych domow murowanych 147, drewnianych 293, wartości 2,500,000 złp. a w Warszawie w tymъ roku przybyło 83 nowych budowli. Rokosz wstrzymał postęp nowych budowli, pomimo to jednak z liczby 175 possessyj prywatnych, w czasie wzięcia Warszawy zniszczonych, odbudowano dotąd 160. Rząd niezaniebgał i w tym razie udzielać obywatelom miejskim potrzebnego wsparcia. Tak naprzykład: z mocy Najwyższego Postanowienia w dniu 15 (27) Listopada 1834 r. wydanego, przedmieście Praga otrzymało ulgę w podatkach zaległych; tym mieszkańcom, których domy tamъ pod-

предоставлена льгота въ платежъ накопившихся въ недоимкѣ податей; тѣмъ изъ хозяевъ, коихъ дома во время мятежа сломаны или сожжены, оказано вознагражденіе изъ суммъ страхового отъ огня общества. Наконецъ обывателямъ незастрахованныхъ строеній роздано въ пособіе до 200 т. злотыхъ.

Народонаселеніе Царства.

Въ 1829 году народонаселеніе Царства, составляло всего 4,137,634 души, каковое число превосходило народонаселеніе 1828 года 50 тыс. душами.

Число жителей города Варшавы состояло всего изъ 139,654 душъ, а ежегодное приращеніе числа жителей составляло около 3 тыс. душъ.

Кромѣ бѣдствій войны, коимъ подвергался край сей, онъ много пострадалъ отъ свирѣпствовавшей во всѣхъ Воеводствахъ холеры, отъ которой погибло до 81 т. душъ. По собраннымъ свѣдѣніямъ, число вновь рожденныхъ въ 1831 году составляло 164,628 а число умершихъ 243,523, человека. Въ слѣдующемъ году, распространившіяся между крестьянами повальныя болѣзни были причиною, что умершихъ доходило до 184 тыс. и десятию тысячами превосходило число родившихся.

Но начиная съ 1833 года, состояніе народонаселенія Царства представляется въ удовлетворительнѣйшемъ видѣ.

Число жителей всего Царства составляло: въ 1833 году 3,914,665, а въ 1834 году 4,103,196 человекъ, — одного города Варшавы въ 1833-мъ 124,870, а въ 1834-мъ 136,062 души. Число браковъ во всемъ Царствѣ совершившихся, простиралось, безъ различія вѣроисповѣданій, до 110,798. Вновь родившихся было въ 1833-мъ 189,523, въ 1834-мъ 208,908. Умершихъ въ 1833-мъ 136,522, въ 1834-мъ 132,027; такъ что число первыхъ превосходило число послѣднихъ въ 1833-мъ 53,001, въ 1834-мъ 76,881.

Въ теченіи 1833 и 1834 годовъ, народонаселеніе Царства увеличилось 188,531 душою: а какъ число вновь родившихся превосходило въ эти два года число умершихъ 129,382 душами, то прибыль остальныхъ за тѣмъ 58,649 душъ приписать должно водворенію въ Царство новыхъ поселенцевъ и возвращенію прежде выѣхавшихъ.

Не взирая на преслѣдованія, претерпѣнныя Евреями въ Царствѣ во время мятежа, число ихъ при первой произведенной Правительствомъ, по возстановленіи законнаго порядка, переписи, подверглось незначительному только измѣненію. Но съ того времени оно умножается.

Число лицъ женскаго пола во всемъ Царствѣ, превосходить число лицъ мужскаго пола 32,000. Лицъ достигшихъ отъ 100 до 120 лѣтъ, въ 1833 году было 213, а въ 1834—124.

Части управленія, подлежащія вѣдомству Комисіи.

Къ числу обязанностей Комисіи Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ, принадлежитъ производство рекрутскихъ наборовъ (военной конскрипціи), содержаніе военныхъ магазиновъ и госпиталей, также распределеніе въ городахъ помѣщенія для войскъ, съ надлежащимъ отопленіемъ и освѣщеніемъ. Для облегченія хозяевамъ домовъ постоянной повинности, Главнокомандующимъ дѣйствующею Арміею предоставлены въ распоряженіе Военнаго Начальства, казармы, общественныя зданія и манежи, на починку коихъ употреблена значительная сумма. Сверхъ того на обывателей и ремесленниковъ обращенъ былъ небольшой сборъ, для найма необходимаго войскамъ помѣщенія. Уравненіемъ же повинности сей занимаются учрежденныя во всѣхъ городахъ особыя квартирныя Комисіи.

(Продолженіе впереди).

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Австрія.

Съ Боснійскихъ границъ увѣдомляютъ отъ 20 Февраля: „Въ послѣднее время на границахъ опять распространились различныя слухи о большихъ безпорядкахъ, театромъ коихъ Боснія. Но вскоре оказалось, что слухи эти весьма преувеличены и что единственнымъ поводомъ къ такому слуху, было злодѣйское покушеніе какого-то Капитана *Беширевича*, который, сопротивляясь распоряженіямъ Намѣстника *Веджиги-Паши*, собралъ шайки въ Кرواتскихъ горахъ изъ разной сволочи, по большей части Австрійскихъ дезертеровъ и другихъ выходцевъ, и съ ними отразилъ нѣкоторые нападенія правительственныхъ войскъ. Однако это замѣшательство прекращено. Изданная амнистія со стороны Австрійской, вѣроятно по представленію Турецкихъ властей, и также со стороны Турецкой, была причиною, что толпы разошлись. И такъ *Беширевичъ* внезапно увидѣлъ себя безъ всякой помощи, оставленнымъ всеми, и принужденъ добровольно сдаться на помилованіе или немилость Па-

часъ рокошу розебрано или спалено, udzielono wynagrodzenie z funduszow Towarzystwa Ogniwego. Nakoniec obywatelom, których domy zabezpieczone nie były w Towarzystwie Ogniwem, udzielono wsparcie 200,000 złp. wynoszące.

Людность Крѣлевства.

Въ 1829 людность Крѣлевства wynosiла вогале 4,137,634 гловъ, czyli blisko 50,000 więcej, niż roku 1828.

Liczba mieszkańców miasta Warszawy wynosiła razem 139,654 гловъ, а jednoroczne jej powiększenie do 3,000 dochodziło.

Oprócz klęsk wojny, na które kraj ten narażony został, wiele jeszcze ponosił strat z powodu grassującej we wszystkich Województwach podówczas cholery, z której umarło do 81,000 osob. Według zebranych wiadomości urodziło się w roku 1831, 164,628 гловъ, а umarło 243,523. W następnym roku nowe epidemije i rozszerzone między ludem wiejskim gorączki były przyczyną, że liczba zmarłych dochodziła do 184,000, i prawie o 10,000 przewyższa liczbę urodzeń.

Od roku dopiero 1833 zaczynają się pomyślniejsze pod względem ludności Krolestwa rezultaty.

W roku 1833 liczba mieszkańców w całym Krolestwie wynosiła 3,914,665 а w 1834, 4,103,196; w samém mieście Warszawie w roku 1833 było 124,870, а w 1834: 136,062. Według spisow szczegółowych, zawarto w tym czasie związkow małżeńskich 110,798 we wszystkich wyznaniach. Urodziło się w r. 1833: 189,523, w r. 1834: 208,908, umarło w r. 1833-136,522, w roku 1834-132,027; а zatem urodziło się więcej jak umarło, w pierwszym roku 53,001, а w drugim 76,881.

Massa mieszkańców w dwóch latach 1833 i 1834 powiększyła się o 188,531 гловъ; że zaś przewyżka urodzin nad zejścia była 129,382, а zatem okazuje się że 58,649 mieszkańców, bądź nowo przybyło, bądź powróciło w tym czasie do Krolestwa.

Jakkolwiek ludność żydowska niemałego w czasie zaburzeń prześladowania doznała, przy pierwszym jednak śpisie pod prawym Rządem, mało znaczący przedstawia ubytek, odtąd zaś wzrasta.

W ogólnej massie ludności Krolestwa, liczba kobiet, przewyższa liczbę mężczyzn blisko o 32,000. Co do długości życia, było w pierwszym roku 213, а w drugim 124 osob, które dożyły od stu do stu dwadziestu lat.

Чѣсти Администраціи отъ Комиссіи завистѣ.

Do atrybucyi Komissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego, należy spis wojskowy, utrzymanie wojskowych magazynow, również dyslokacya wojska po miastach, przy opatrzeniu go w opał i światło. Dla ulżenia właścicielom domow w kwaterunku, Główno-Dowodzący armią, oddał pod zarząd władzy wojskowej, koszary, różne gmachy rządowe i ujeżdżalnie, na reperacyę których użyto znacznych funduszow. Oprócz tego mieszkańcy miast pociągnięci zostali do umiarkowanej skłádki kwaterunkowej z domow i procederow, na wynajęcie potrzebnych lokalow. Równym rozkładem powinności kwaterunkowej, trudnią się ustanowione po wszystkich miastach Komissye kwaterownicze.

(Dalszy ciąg nastąpi).

WIAOMOŚCI ZAGRANICZNE.

AUSTRIA.

Od granic Bośni donoszą pod d. 20 Lutego: „W ostatnim czasie na granicach znowu krążyły różne pogłoski o ważnych rozruchach, których widownią miała być Bośnia. Lecz się wkrótce pokazało, że pogłoski te zbyt przesadzone, i że niekierne zamiary niejakiego Kapitana *Beschirewicza*, który, opierając się rozporządzeniom Namiestnika *Wedżihi-Paszy*, zebrał w górach Krowacy bandę ze 100 awanturników, powiększej części zbiegow Austriackich, i innych włóczęgow, i z nimi oparł się kilku uderzeniom wojska Rządowego, były jedynym powodem do tej pogłoski. Lecz zamieszki te już ustały. Wydana amnestya tak ze strony Austrii, zapewna na wniosek Władz Turckich jak i ze strony Turcyi sprawiła, że się ta banda rozeszła. Takim więc sposobem *Beschirewicz* nagle ujrzał się opuszczonym od wszystkich i pozostawszy bez wszelkiej pomocy, zmuszony był dobrowolnie poddać się na łaskę lub niełaskę Paszy. Mówią, że wysłany będzie do Konstantynopola. (A.P.S.Z.)

ши. Говорятъ, онъ будетъ отправленъ въ Константинополь. (A.P.S.Z.)

Лембергъ, 3-го Марта.

Извѣстный Карлъ Липинскій принялъ должность придворнаго Капельмейстера у Е. В. Саксонскаго Короля въ Дрезденѣ, съ годовымъ жалованьемъ 1,500 Саксон. рейхстал. Во время послѣдняго своего тамъ пребыванія, послѣ концерта, онъ удостоился получить отъ тогожъ Короля, золотую эмалью украшенную табакерку, отличной работы. Хотя и радуемся, что нашъ соотечественникъ получаетъ такое достоинство, къ сожалѣнью однако мы должны объявить, что Г. Липинскій въ наступающую осень, съ своею фамиліею на долгое время оставляетъ Лембергъ. (G. C.)

П р у с с і я.

Пишутъ изъ Бреслава: Введеніемъ обществъ умеренности въ разныхъ городахъ монархіи, встрѣтилось также и въ Силезіи объясненіе вопроса, не представитъ ли улучшеніе пива, распространеніемъ хорошихъ пивоварень, средства къ уменьшенію употребленія водки? Провинція сія имѣетъ 1,942 пивоварень, именно 422 въ городахъ и 1,520 въ деревнѣ. Изъ нихъ однако обыкновенно болѣе 100 находится въ бездѣйствіи, когда владѣтель по причинѣ скуднаго дохода, добровольно оставляетъ пивоварню, или принужденъ бываетъ къ сему, по недостатку опытныхъ пивоваровъ. Большія пивоварни заведенія принадлежатъ въ Силезіи къ рѣдкостямъ. Въ Бреславлѣ находится только пять такихъ, отъ которыхъ годовая подать съ солода превосходитъ 1,000 рейхстал., а въ деревнѣ потому только ихъ держатъ, чтобы не лишиться преимуществъ присвоенныхъ содержателямъ пивоварень. Въ Нижней Силезіи, именно въ горахъ, при удобномъ пріобрѣтеніи достаточной и хорошей воды, а равно не при очень затруднительномъ устройствѣ холодныхъ погребовъ, мѣстность болѣе благоприятна для воздѣлыванія пива. Напротивъ оно въ Верхней Силезіи на самой низкой степени и тамъ въ многихъ округахъ, только въ городахъ можно найти пиво едва годное къ употребленію. Причины сихъ невыгодныхъ послѣдствій, конечно происходятъ отъ недостатка хорошо устроенныхъ пивоварень и солодовень, а особенно глубокихъ погребовъ, и посему въ многихъ деревенскихъ пивоварняхъ, пиво подвергается только поверхностному броженію и немедленно употребляется, такъ какъ лѣтомъ восемь дней даже не можетъ оставаться въ бочкѣ. При томъ еще и то невыгодно, что пивовару не всегда предоставляется достаточное помѣщеніе для собранія и сохраненія нужныхъ запасовъ солода, и что его употребляютъ обыкновенно свѣжимъ. Наконецъ очень мало опытныхъ по своему дѣлу мастеровъ. Въ Бреславлѣ даже, гдѣ болѣе 103 пивоварень дѣйствующихъ и имѣющихъ значительный сбытъ, жалуются на это. По сему встрѣчается вопросъ, какъ устранить недостатки при воздѣлываніи пива и завести улучшеніе по сей отрасли промышленности. Нѣтъ сомнѣнія, что лучшее устройство пивоварныхъ заведеній и обученіе порядочныхъ пивоваровъ, а въ слѣдствіе сего и выдѣлываніе хорошаго пива, должно уменьшить склонность къ водкѣ. Уже теперь жители горныхъ округовъ, какъ напр. въ Стонсдорфѣ, гдѣ многіе пивоварни доставляютъ очень хорошее пиво, отличаются трезвостію, между тѣмъ какъ жители округовъ, въ которыхъ выдѣлываніе пива въ совершенномъ пренебреженіи, наиболѣе предаются употребленію водки. Можетъ ли быть прочемъ оставлено употребленіе водки въ нѣкоторыхъ окрестностяхъ, именно въ тѣхъ, гдѣ господствуетъ большая бѣдность, такъ какъ это нуждающимся классамъ, по крайней мѣрѣ на нѣкоторое время, доставляетъ телесное поддержаніе, о томъ должно еще подумать. Въ такихъ странахъ въ послѣдствіи улучшеніемъ первоначальныхъ училищъ, легко сего можетъ достигнуть нравственность простаго народа вообще, отъ чего также должно прекратиться неумѣрное употребленіе водки. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, 6-го Марта.

Вчера давалъ Король частную аудіенцію Сѣверо-Американскому Посланнику, Генералу Кассу, и принялъ отъ него письмо Президента Соединенныхъ Штатовъ въ отвѣтъ на уведомленіе о бракосочетаніи Принцессы Маріи.

— *Messenger* сообщаетъ: „Графъ Сентъ-Олеръ, какъ слышно, будетъ находиться при коронаціи Австрійскаго Императора на Короля Ломбардо-Венеціанскаго. Утверждаютъ, что кромѣ того Правительство наше опредѣлило, отправить въ Медіоланъ чрезвычайнаго Посланника, чтобы при семъ торжествѣ представлять Короля Французовъ. Къ этому прибавля-

Лвовъ, 3 Марца.

Р. Karól Lipiński прінялъ мѣсце надворнаго капelmистра у Króla Jmci Saskiego w Dreźnie, z roczną pensją 1,500 talarów saskich. Podczas swej ostatniej bytności tamże, udarowany został od tegoż Monarchy, po danym u dworu koncercie, złotą emaliowaną tabakierą nader misternej roboty. Lubo uradowani jesteśmy temi zaszczytami naszego ziomka, z żalem jednak przychodzi nam donieść, iż P. Lipiński na przyszłą jesień z rodziną swoją na długo Lwów opuszcza. (G. C.)

П р у с с і я.

Donoszą z Wrocławia: Zaprowadzenie związku umiarkowania w różnych miastach Monarchii, doprowadziło i w Szlązku do objaśnienia zapytania: azali ulepszenie piwa, przez rozszerzenie dobrze urządzonych browarów piwnych, nie podać środka do zmniejszenia używania wódki? Prowincya posiada 1,942 browarów piwnych, t. i. 422 w miastach i 1,520 na prowincyi. Z tych jednak zwyczajnie więcej 100 znajduje się w zaniedbaniu: gdyż właściciele browarów, z przyczyny nędznego dochodu, zrzekają się dobrowolnie lub są do tego przymuszeni dla niedostatku dobrych piwowarów. Wielkie browary piwne w Szlązku są rzadkie. We Wrocławiu jest pięć tylko takich, z których roczny podatek od siodu przechodzi 1,000 talar., a na prowincyi większa część browarów, dla tego się tylko utrzymuje, ażeby nie utracić przywilejów, jakich używają posiadacze browarów piwnych. W niższym Szlązku sama miejscowość więcej sprzyja fabrykom piwnym, gdyż łatwo mieć można dostatek dobrej wody i nie tak trudno o zimne piwnice. Przeciwnie fabrykacya piwa w Wyższym Szlązku, stoi na zupełnie niskim stopniu i w wielu okręgach, tylko w miastach za ledwo nędzne znaleźć można piwo. Przyczyną tego niepomyślnego wypadku, muszą być konieczne w niedostatku stosownie urządzone browary piwnych i siodowni, szczególnie zaś głębokich piwnic, dla tego też w wielu browarach prowincjonalnych, piwo zostawuje się tylko powierzchownie fermentacyi i natychmiast się używa: gdyż latem nie utrzymuje się więcej nad dni ośm w beczce. Do tego i to się przykłada, że piwowar nie zawsze ma dostateczny lokal do zebrania i utrzymania potrzebnych zapasów siodu, tak, że ten ostatni powiększej części zupełnie świeżo się używa. Nakoniec bardzo mało jest piwowarów, znających doskonale swoje rzemiosło. Nawet we Wrocławiu użalają się na to, gdzie jest więcej jak 103 browarów czynnych i znaczny mają obyt. Zachodzi teraz zapytanie: jak zapobiedz niedostatkowi przy robieniu piwa i wprowadzić ulepszenie w tej gałęzi przemysłu? Ze lepsze urządzenie fabryk i ukształcenie doskonałych piwowarów, a skutkiem tego robienie dobrego piwa, zmniejszyć musi skłonność do używania wódki, o tém nie można wątpić. Już mieszkańcy niektórych okręgów, jak np. w Stohnsdorf, gdzie browary dostarczają bardzo dobre piwo, odznaczają się trzeźwością, gdy témczasem mieszkańcy okręgów, gdzie fabryki piwa na niskim są stopniu, najwięcej oddają się picciu wódki. Azali jednak w pojedynczych okolicach, mianowicie w takich, gdzie panuje wielkie ubóstwo, używanie wódki, które ubogiej klasie przynajmniej na chwilę sprawia niejaki uczucie cielesnego posiłku, może być utrzymanem, należy się jeszcze zastanowić. W takich okolicach nadal, szczególnie przez ulepszenie szkół elementarnych, moralność chłopów w powszechności, a z tém i wstrzymanie nieumiarkowanego użycia wódki, najłatwiej da się uskutecznić. (A.P.S.Z.)

Ф р а н ц і я.

Парижъ, dnia 6 Марца.

Król dawał wczora audyencyą prywatną Posłowi Północno Amerykańskiemu, Jenerałowi Coss, i prjął od niego list Prezydenta Stanów Zjednoczonych, jako odpowiedź na zawiadomienie o zaślubieniu Xiężniczki Maryi.

— W *Messenger* czytamy: „Mówią, że Hrabia Saint Aulaire, znajdując się gdzie na koronacyi Cesarza Austryackiego, na Królestwo Lombardzko-Weneckie. Zapewniają, że Rząd nasz postanowił oprócz tego, wysłać nadzwyczajnego Posła do Medyolanu, dla reprezentowania Króla Francuzów przy tej uroczystości. Dodają, że dotąd Xiążę Broglie zdawał się być prze-

ють, что для сей миссии кажется до сихъ поръ назначенъ былъ Герцогъ Броли.

— Въ письмѣ изъ Бонны отъ 15-го ч. пр. м. содержится: „Послѣдній курьеръ изъ Константины доставилъ весьма важныя извѣстия. Генералъ *Negrier* выступилъ съ колонною 2,500 ч. для развѣдыванія въ окрестности Сторы. Во время двухдневнаго марша чрезъ Руммельскую долину, онъ не только не встрѣтилъ нападеній; но даже Арабы доставляли въ биваки жизненные припасы. Арабы въ этой долине мирные земледѣльцы, которые съ такою покорностію предались Французамъ, какъ слушались *Ахметъ-Бей* и посему несправедливо, будто жители западн. части провинціи Константинской, готовы были биться. Ген. *Negrier* на 10 час. отъ Сторы, возвратился, опасаясь, чтобы приверженцы *Ахмета* не воспользовались его отсутствіемъ и уменьшеніемъ гарнизона, но это было напрасно, и кажется что вліяніе *Ахмета* на состоявшее прежде подъ нимъ поколѣніе, исчезло. Генералъ въ послѣдствіи намѣренъ опять идти въ Стору и посѣтить другія части провинціи. Извѣстія эти обрадовали нашъ городъ, но это вскорѣ уступило печали, по случаю прибытія Бень-Аиссы, перваго Министра *Ахметъ-Бея*. Неизвѣстна причина появленія его, но опасаются что въ этомъ могутъ быть злодѣйскія намѣренія.“

— *Mémorial bordelais* содержитъ письмо изъ Мадрита съ слѣдующими, довольно невѣроятными извѣстіями: „23-го ч. Кабинетный курьеръ съ весьма важными депешами прибылъ изъ Лиссабона въ Мадридъ, и распространился слухъ, что Г. *Офалія* сдѣлалъ Португальской Королевѣ изъясненія на счетъ политическихъ договоровъ, которые ласково приняты Ея В-мъ. Главныя основанія сего договора будто слѣдующія: 1) Возстановленіе связей съ Римскимъ Дворомъ; 2) признаніе *Д. Мигуэля* Португальскимъ Инфантомъ, и возвращеніе отобранныхъ его имѣній; 3) общая амністія для всѣхъ политическихъ преступниковъ; 4) признаніе заключеннаго *Донъ-Мигуэлемъ* займа суммою на 38 мил. франк. и принятія онаго вмѣстѣ съ прочимъ Государств. долгомъ.“ — *Mémorial* замѣчаетъ что Кабинеты Лондонскій и Лиссабонскій желали возстановленія Хартіи *Донъ-Педре* и что сей родъ контръ-революціи, со времени вступленія Г-на *Офалія* въ Испанское Министерство, болѣе обращать на себя вниманія, нежели когда либо. Еслибъ это, говорить поманутый жур., пришло въ исполненіе, то Герцогъ *Палмелла* и Маршалъ *Салданья* опять вступили бы въ управленіе.“

— Въ *Gazette de France* сказано: „Когда прошелъ слухъ, что Принцесса *Бейрская* съ Принцемъ Астуріи оставили Зальцбургъ, отправляясь въ главную квартиру *Донъ-Карлоса*, Французское Правительство, вдоль всей Испанской границы предписало строжайшую бдительность.“

— Генералъ-Лейтенантъ *Гариспе* 2-го ч. отправился изъ Байонны въ Парижъ. Генералъ *Ногесъ* въ отсутствіи его приметъ команду.

8-го Марта.

Письмо изъ Алжира отъ 24 ч. пр. м. сообщаетъ: „Извѣстный Бень-Гайсса, который при осадѣ Константины былъ Губернаторомъ сего города, прибылъ въ Алжиръ, чтобы предаться въ нашу волю и требовать отъ насъ пособія. Бень-Гайсса былъ богатѣйшій житель Константины, и безъ сомнѣнія могущественнѣйшій изъ всѣхъ начальниковъ, которые до сихъ поръ предались намъ. Какъ Кабаилъ, онъ особенно важенъ для насъ, ибо посредствомъ его можно будетъ поставить равновѣсіе чисто Арабскому вліянію *Абдель-Кадера*.“

— Письмо изъ Константины отъ 12-го ч. доноситъ слѣдующее о второмъ военномъ походѣ Генерала *Negrier* въ Милу: „Генер. *Negrier* вышелъ 10 ч. изъ Константины и послѣ 11 часовъ похода, ночевалъ подъ стѣнами Милы. Мила прекрасное мѣстечко имѣющее около 2,000 жит.; окружено каменною стѣною, построенною изъ камней Римскихъ памятниковъ. Въ самомъ городѣ есть много садовъ съ помѣранцовыми и оливными деревьями, но здѣсь какъ и во всей провинціи недостатокъ лѣса. Жители кажутся очень были рады прибытію Французовъ, и солдатовъ хорошо угощали. Генералъ велѣлъ вручить Канду Милы бурнусъ и пару пистолетовъ и принялъ отъ него увѣреніе въ дружественномъ расположеніи. На другой день колонна предприняла обратный маршъ, и вчера вечеромъ возвратилась въ Константинополь.“

— *Quotidienne* содержитъ слѣдующее: „Прибытіе Генерала *Бурмона* и сына *Донъ Карлоса* въ квартиру сего послѣдняго, не подлежитъ сомнѣнію. Первый будетъ имѣть подъ своимъ начальствомъ *Гони* и 10,000 чел. чтобы дѣйствовать въ Старой Кастиліи, между тѣмъ какъ Инфантъ *Донъ-Себастьянъ* и

znaczonym na tę missyą.

— List z Bony pod d. 15 z. m. między innemi donosi: „Ostatni goniec z Konstantyny przywiózł bardzo ważne wiadomości. Jenerał *Negrier*, z kolumną 2,500 ludzi mającą, wyszedł dla rozpoznania w okolicy Stora. W przeciągu dwódnioowego pochodu przez dolinę Rummel, nie tylko, że nie był niepokojony, lecz nawet Arabowie dostarczali żywności. Arabowie w tej dolinie są spokojni rolnicy, którzy z taką gotowością poddali się Francuzom, jak byli posłusznymi Bejowi i dla tego niesłusznem było mniemanie, że mieszkańcy zachodniej części prowincyi Konstantyny, ciągle byli gotowymi do boju. O 10 godzinie przed Stora, powrócił Jenerał *Negrier*, zapewna z obawy, ażeby stronnicy Achmeta nie chcieli korzystać z jego nieobecności i chwilowego zmniejszenia załogi; lecz ostrożność ta była zżyteczną, i zdaje się, że wpływ Achmeta na rządzone dawniej przezeń pokolenia, znikł zupełnie. W późniejszym czasie Jenerał ten uczynić ma drugą wycieczkę do Stora i odwiedzić inne części prowincyi. Wiadomości te napętniły miasto nasze radością, lecz wkrótce zajął miejsce smutny przestrach z okoliczności przybycia Ben-Aissa, pierwszego Ministra *Achmet-Beja*. Wprawdzie przyczyna obecności jego nie jest wiadoma, lecz się lekają, ażeby w tém nie było niegodziwych jakich knowań.“

— *Mémorial bordelais* zawiera list z Madrytu z następującymi dość niepewnymi wiadomościami: „D. 23 goniec gabinetowy z ważnemi depeszami przybył z Lissbony do Madrytu, i rozbiegła się pogłoska, że P. *Ofalia*, uczynił Królowej Portugalskiej wyjaśnienia względem politycznego układu, które łaskawie przyjęte zostały ze strony Jej Kr. Mości. Główne zasady tego układu mają być następujące: 1) Przywrócenie stosunków z dworem Rzymskim; 2) Uznanie *Don Miguela* za Infanta Portugalii, i powrócenie zabranych dóbr jego; 3) powszechna amnestya dla wszystkich przestępców politycznych; 4) Przyznanie zaciągniętej przez *Don Miguela* pożyczki w sumie 38 mill. franków i zlikwidowania jej z dalszemi długami państwa. — *Mémorial* postrzega, że gabinety Londyński i Lissboński, oba życzyły przywrócenia Karty *Don Pedra*, i że ta kontrrewolucya, więcej zwraca teraz na siebie uwagi, aniżeli kiedykolwiek od czasu wstąpienia P. *Ofalia* do Ministerium Hiszpańskiego. Jeśliby to, dodaje wspomniany dziennik, przyszło do skutku, tedy Xiążę *Palmella* i Marszałek *Saldanha*, znowu weszliby do gabinetu.“

— W *Gazette de France* czytamy: „Na pogłoskę, że Xiężna *Beira* z Xięciem Asturyi opuściła Salzburg, udając się do głównej kwatery *Don Carlosa*, Rząd Francuzki przez cały ciąg granic Hiszpańskich, zalecił najściślejszą baczność.“

— Jenerał-Porucznik *Harispe* d. 2 wyjechał z Bayonny do Paryża. Jenerał *Nogues* na czas jego nieobecności, przyjmie dowództwo.

Dnia 8-go.

W liście z Algieru pod d. 24 z. m. czytamy: „Sławny Ben Haissa, który podczas oblężenia Konstantyny był Gubernatorem tego miasta, przybył do Algieru dla poddania się pod naszą władzę i żądając wsparcia. Ben-Haissa był jednym z najbogatszych mieszkańców Konstantyny i bez wątpienia najpotężniejszy ze wszystkich naczelników którzy się dotąd nam poddali. Jako Kabail, jest on wielkiej dla nas wagi: gdyż przez pośrednictwo jego, można będzie utrzymać równowagę z czysto arabskim wpływem *Abdel-Cadera*.“

— List z Konstantyny pod d. 12 donosi w następujący sposób o drugim wojskowym pochodzie Jenerała *Negrier* do Mily: „Jenerał *Negrier* wyruszył d. 10 z Konstantyny i po 11-godzinnym marszu, zanoctował pod murami Mily. Jest to piękne miasteczko, mające około 2,000 mieszkańców; otoczone jest murem, wzniesionym z kamieni Rzymskich pomników. W samém mieście znajduje się wiele ogrodów, napętnionych drzewami pomarańczowemi i oliwkowemi. Lecz tu, jak i w całej prowincyi, niedostatek drzewa. Mieszkańcy zdawali się być bardzo ucieszeni z przybycia Francuzów i uśmiechali się przyjmowali żołnierzy. Jenerał rozkazał wręczyć Kaidowi Mily burnus i parę pistoletów i przyjął od niego zapewnienie przyjacielskich stosunków. Nazajutrz kolumna wyszła na powrót i wczora wieczorem przybyła do Konstantyny.“

— *Quotidienne* zawiera, co następuje: „Przybycie Jenerała *Bourmont* i syna *Don Carlosa* do głównej kwatery tego ostatniego, nie podlega żadnej wątpliwości. Pierwszym ma mieć pod swoim dowództwem *Goni* i 10,000 ludzi, ażeby działać w Starej-Kastylii, a tymczasem Infant *Don Sebastian* i *Guergué* wtargną do Arragonii,

Герсе вступать въ Аррагонію, чтобы чрезъ Генеральскую линію идти на Мадридъ. Донъ Карлосъ, Гомесъ и Мерино съ третьимъ корпусомъ чрезъ Осма и Сеговию а Кабрера чрезъ Куэнсу, пойдутъ на столицу. Полагаютъ, что войско Королевы не будетъ въ состояніи воспрепятствовать исполненію сего плана. — Можемъ увѣрить, что Правительство получило депеши, въ которыхъ подтверждаются выше упомянутыя извѣстія, и думаемъ, что по важности обстоятельствъ, оно почтётъ обязанностію, привести ихъ во всеобщее извѣстіе.

9-го Марта.

Князь Павелъ Эстергази задержанъ въ Парижѣ подагрическою болѣзнію.

— Князь Таллейранъ велѣлъ препроводить меру здѣшняго 1-го округа, сумму въ 1,000 фр. для раздачи бѣднымъ.

— Губеръ сегодня утромъ переведенъ изъ Консьержери въ темницу la Force.

— *Quotidienne* по вчерашнему объявленію *Журнала Преній* требуетъ отъ Министерства объясненія, дѣйствительно ли ни одинъ изъ знатнѣйшихъ Французскихъ легитимистскихъ Генераловъ не находится въ главной квартирѣ Донъ Карлоса; ибо если называли Маршала Бурмона, то это безъ сомнѣнія ложно. — *Constitutionnel* съ своей стороны содержитъ письмо изъ Логроньо отъ 2-го ч., въ которомъ между прочимъ сказано: „Съ прибытія Донъ Карлоса въ Эстеллу, въ Карлистской арміи замѣтна большая дѣятельность. Утверждаютъ, что Маршалъ Бурмонъ, коего присутствіе въ главной Карлистской квартирѣ, всякому извѣстно, совершенно преобразуетъ Карлистское войско и раздѣлитъ оное на 3 корпуса, каждый въ 3 пѣхот. бригады и одну конную съ 12 орудіями. Публикованная 27 Февраля въ Эстеллѣ прокламація съ подписью: „Карль V, Католическій Король Испаніи“ приглашаетъ Наварцевъ къ оружію. Войска Королевы разставлены отъ Гаро до Лерія, такъ что Эспартеро въ 24 часа на каждомъ пунктѣ можетъ собрать 30,000 чел. Эспартеро занимается теперь осмотромъ всей арміи. Министерство пригласило его въ Мадридъ; но онъ отвѣчалъ, что обстоятельства не позволяютъ ему ни на одинъ часъ оставить войско.“ (A.P.S.Z.)

А н г л і я.

Лондонъ, 6-го Марта.

Ея В. Королева Викторія принимала вчера посѣщеніе вдовствующей Королевы и Принцессы Августы. Лорды Мельбурнъ и Джонъ Россель имѣли аудіенцію у Ея Велич.

— *Observer* сообщаетъ: „Носится слухъ, что Коронація наступитъ въ Августѣ. Производятся уже совѣщанія о разныхъ формахъ и церемоніяхъ, которыя необходимы, при коронованіи Королевы.“

— Белгійскій Посланникъ Г. Фандевейеръ, опять сюда прибылъ.

— Въ четвергъ, когда празднуется день здѣшней Россійской торговой компаніи, въ Лондонской гостиницѣ былъ данъ обѣдъ. При семъ присутствовало около 100 членовъ и предсѣдательствовалъ Г. Эстелъ изъ Остъ-Индской компаніи. Гр. Дургамъ былъ при семъ случаѣ главнымъ гостемъ, также присутствовали Русскій Посланникъ при Лондонскомъ Дворѣ съ Г-мъ Бенкгаузенемъ, Консулъ Кавалеръ Бодиско, Русскій Посланникъ при Сѣверо-Американск. Соединенныхъ Штатахъ Сиръ К. Багонъ и другіе. Г. Эстелъ предложилъ тостъ за здравье Графа Дургамъ и объявилъ, что никогда имя Великобританіи не было болѣе уважаемо въ Россіи и никогда не были почитаемы столько Англіійскіе купцы, какъ во время пребыванія тамъ Посланникомъ Графа Дургамъ. Графъ Дургамъ въ лестныхъ выраженіяхъ благодарилъ Президента за его образъ мыслей, и все общество за сдѣланный ему пріемъ. (A.P.S.Z.)

— Въ одной изъ здѣшнихъ газетъ, помѣщены слѣдующія подробности о жизни Королевы: Ея Величество съ малолѣтства привыкла вставать рано, что имѣло большое вліяніе на развитіе ея тѣлосложенія и умственныхъ способностей. Она сохранила эту привычку и по возшествіи на престолъ. Въ 10 часовъ, послѣ занятій, продолжающихся два часа, Королева кушаетъ завтракъ, вмѣстѣ съ наставницею своею Баронессою Леценъ. Предшественники Королевы имѣли собственнаго секретаря, для облегченія работы при утреннемъ докладѣ; нынѣ же обязанности секретаря исполняетъ Баронесса Леценъ, которой познанія, нравъ и образъ мыслей оправдываютъ сильное вліяніе ея на Государственные дѣла, употребляемое всегда неразлучно съ выгодами Королевы, прекрасныя достоинства которой, почтенная наставница старается всегда представить въ самомъ выгодномъ свѣтѣ. Ея Величество обыкновенно приглашаетъ къ завтраку родительницу свою, ибо со

въ целу przejścia przez linią Henares na Madryt. Don Carlos, Gomez i Merino z trzecim korpusem przez Osma i Segovię, a Cabrera przez Cuencę, mają iść na Madryt. Rozumieją, że wojsko Królowej nie będzie w stanie zapobiedz wykonaniu tego planu. — Sądźmy, iż możemy zapewnić, że Rząd otrzymał depesze, w których się potwierdzają powyższe wiadomości i spodziewamy się, że przy tak ważnych okolicznościach, będzie miał sobie za obowiązek, ogłosić je publicznie.”

9-го Марца.

Хиже Павелъ Эстергази з причыны подагры затрыма ся jeszcze в Парыжу.

— Хиже Talleyrand przesłał Merowi tutejszego 1-go okręgu sumę 1,000 franków, dla rozdania ubogim.

— Hubert dzisiaj rano z Conciergerie przeprowadzony został do więzienia la Force.

— Podług wczorajszego w *Dzienniku Rozpraw* doniesienia, *Quotidienne* wzywa Ministerium do wyznania: azali rzeczywiście żaden ze znakomitszych francuzkich Jenerałów legitymistowskich nie znajduje się w głównej kwaterze Don Carlosa; gdyż jeśliby wymieniano w tém Marszałka Bourmont, tedy to bez wątpienia byłoby błędem. — *Constitutionnel* ze swojej strony zawiera list z Logrono pod d. 2, w którym między innemi powiedziano: „Od przybycia Don Carlosa do Estelli, pomiędzy wojskiem Karolistowskim daje się postrzegać wielką czynność. Zapewniają, że Marszałek Bourmont, którego obecność w głównej kwaterze Karolistowskiej dla nikogo nie jest tajemnicą, ma zupełnie zreorganizować armię Karolistowską i rozdzielić ją na 3 korpusy, każdy z 3 brygad pieszych i jednej jazdy, oraz 12 dział złożony. Ogłoszona d. 27 z. m. w Estelli odezwa mająca podpis „Karol V, Król Katolicki Hiszpanii“, powołuje Nawarczyków do broni. Wojska Królowej od Haro do Leria wystawione są w szachownice, tak, że Espartero we 24 godziny, na każdym punkcie zebrać może 30,000 ludzi. Espartero teraz zajmuje się inspekcją całego wojska. Ministerium wezwało go do Madrytu; lecz on odpowiedział, że okoliczności niedozwalają mu, ani na jedną godzinę opuścić wojska.“ (A.P.S.Z.)

А н г л і я.

Лондонъ, дня 6-го Марца.

Крѣлова Викторыя przyjmowała wczora w nowym pałacu wizytę Królowej wdowy i Xiężniczki Augusty. Lordowie Melbourne i John Russel mieli audyencye u Jej Kr. Mości.

— *Observer* donosi o pogłosce, że w Sierpniu nastąpić ma Koronacya. Odbywają się już narady o różnych formach i obrzędach, które są koniecznymi przy Koronacyi Królowej.

— Poseł Belgicki P. Vandeweyer znówu tu przybył.

— We Czwartek na obchod rocznicy tutejszej Rosyjskiej handlowej kompanii, w Londyńskim hotelu dany był obiad. Obecnych było około 100 członków, a P. Astell z kompanii Wschodnio-Indyjskiej, prezydował. Hrabia Durham był głównym gościem. Przy tém zdarzeniu obecni byli także Poseł Rosyjski z P. Benkhausem, Konsul kawaler Bodisco, Poseł Rosyjski przy Stanach Zjednoczonych Północno-Amerykańskich, Sir C. Bagot i inni. P. Astell, wniósłszy toast za zdrowie Hrabiego Durham, oświadczył, że imie Brytanii Wielkiej nigdy nie było w większym u Rosyi poważeniu i nigdy nie byli szanowani więcej kupcy Angielscy, jak podczas urzędowania tam Hrabiego Durham. Hrabia w pochlebnym wyrazach oświadczył podziękowanie Prezydentowi za jego sposób myślenia i całemu towarzystwu za okazane mu przyjęcie. (A.P.S.Z.)

— Jeden z tutejszych dzienników daje następujący opis sposobu życia Królowej: „Najjaśniejsza Pani, przyzwyczajoną będąc od dzieciństwa do раннего вставанія, co nadzwyczajnie wpłynęło na rozwinięcie jej moralne i fizyczne, zachowała ten zwyczaj po objęciu berła. O godzinie 10 zastawiają śniadanie, które Królowa po odbytej już wprzód dwugodzinnej pracy, łącznie ze swoją nauczycielką, Baronową Lehzen spożywa. Poprzednicy Królowej, używali do pomocy w tej pracy ранней, prywatnego Sekretarza. Najjaśniejsza Pani zniósła tę posadę, atoli dzieli z nią pracę gabinetową wyżej wspomniana Baronowa Lehzen, dama, której światło, charakter i obyczaje usprawiedliwiają ten silny wpływ, jaki na sprawy państwa wywiera. Atoli sam wpływ Baronowej idzie tylko na korzyść Królowej; bo czcigodna jej nauczycielka korzysta ze wszystkich okoliczności, w którychby można w całym wystawić światło najpiękniejsze zalety swej ukoronowanej uczennicy. Na

(О. Г. Ц П.)

Гага, 2-го Марта.

— По Королевскому распоряженію отъ 28 Января, никто изпредъ безъ теоретическаго знанія Малайскаго языка, не можетъ быть проповѣдникомъ протестантскихъ церквей въ Нидерландской Инліи.
(A.P.S.Z.)

Лютыхъ, 8 го Марта.

И т а л ѣ я.

Римъ, 27-го Февраля.

3-го Марта.

— Сильные дожди на последней недѣль такъ на-

śniadanie zaprasza Królową za zwykłe swoje matkę: bo Xię-
żna *Kent*, od wstąpienia na Tron Najjaśniejszej Pani
zachowuje najściślejszą etykietę i nieprzybywa nigdy do
swej córki, jeżeli przez nią nie jest zaproszona. Matka,
nigdy dotychczas nie rozłączająca się z córką, widuje
ją teraz, tylko w godzinach przeznaczonych do posiłku.
Podczas śniadania, tocząc się rozprawę o literaturze; przed-
miot ten, tak zajmuje Królową, że nie raz kilkakrotnie
powtarzać jej potrzeba, iż Ministrowie czekają na
jej rozkazy. O południu udaje się Królowa do swego
gabinetu, dla prac Ministerjalnych przeznaczonego. Tu
pokazuje się widocznie umiejętność sztuki życia i trafny
smak kobiety. Ledwie jaki dokument przedstawi Najja-
śniejszej Pani którykolwiek z Ministrów, wnet z wielkim
interesem zupełnie jest zawiadomiona; jeden jej rzut oka
okazuje, już łaskawe przychylenie się, już odrzucenie
podanych projektów; rzut ten oka przy całym łagod-
nym postępowaniu, większym Lorda *Melbourne* prze-
jmuje strachem, niżeli wszystkie gadaniny opozycji. Po
gabinetowej naradzie za zwykłe przedstawiają Królowej
zagranicznych Posłowie inne znakomitsze osoby, które
Królowa z najwytworniejszą powagą przyjmuje. Lubiąc
etykietę, odżywiła zwyczaje rycerskich czasów; z tego
powodu dwór *Wiktoryi* służyć może za wzór wytworu
i rycerskiej grzeczności. Po odbytych czynnościach u-
rządowych wszczyna się zwyczajna towarzyska rozmo-
wa. Najjaśniejsza Pani, umiając wiele zagranicznych
języków, rozmawia z każdym cudzoziemcem w jego ro-
dzinnej mowie, nie zapominając o powadze swego wy-
sokiego dostojenstwa, której, przez swą słodycz w po-
stępowaniu, nowego przydaje blasku. Następuje po-
tém przejażdżka pojazdem, przechadzki lub też niekie-
dy jazda konno. Za powrotem obiada Królową z mat-
ką swoją, Baronową *Lehzen* i innemi znakomitami o-
sobami. Po obiedzie udaje się Najjaśniejsza Pani do
salonu, gdzie po kłopotliwych pracach dziennych, wy-
poczywa, bawiąc się rozmową z obecnymi. (G.R.K.P.)

Haga, dnia 2 Marca.

— Przez rozkaz Królewski pod 28 Stycznia, nikt na przyszłość, kto nie posiada teorycznej znajomości języka Malajskiego, nie może być kaznodzieją protestant-
skich kościołów w Indjach Niderlandzkich. (A.P.S.Z.)

Leodyum, 8 *Marca*.

Tutejszy *Journal* czyni uwagę, że teraz dziewięć dziesiątych wszystkich Belgijskich zakładów naukowych znajduje się w rękę niemieckich, którzy wszelkich dokładają usiłowań, ażeby i ostatnią dziesiątą część zagarnąć.
(A.P.S.Z.)

Rzym, 27 Lutego.

Duchowieństwo Hiszpańskie, tu przybyłe, poruszającym sposobem opisuje nędzę, na jaką wystawieni są zakonnicy i zakonnice w swej nieszczęśliwej ojczyźnie przez zatrzymanie ich pensyj. Chorzy i zestarzaלי, zostawieni są śmierci z głodu, w całym znaczeniu tego wyrazu, gdyż przez nieodpowiedzialny środek Rządu, pozbawieni są swej własności, którą, jak wiadomo, każdy przy wstąpieniu do klasztoru złożyć musi konwentowi. Mnóstwo więc ludzi cierpi nędzę bez granic, gdy tymczasem kraj zobowiązał się mieć troskliwość o ich utrzymanie. Można było przewidzieć, że słaby Rząd Królowej nie będzie mógł długo opiekować się duchowieństwem. Listy z Hiszpanii dawno donoszą, że stronnicy *Don. Carlosa* ciągle się powiększają, gdyż wolą być posłusznymi Rządowi despotycznemu, jak znosić dłużej taki stan anarchii. Odrzucenie interwencji ze strony Francji, żywą wzbudziło uwagę. Król *Ludwik Filip* coraz więcej zjednywa poważenia u wyższego duchowieństwa.

Dnia 3 Marca.

Przez wyniesienie dotychczasowego pierwszego Bibliotekarza Monsignora *Mezzofanti*, na Kardynała, Watykan zmienił swojego Prefekta i obowiązek ten poruczony Monsignorowi *Laureani*. Zdarzenie to uważać należy bardzo korzystnym na stronę tego instytutu: gdyż Monsign. *Laureani* wysoką i odpowiednią posiada naukę.

— Mocne deszcze ostatniego tygodnia, sprawily, że

воднили Тибръ, что онъ выступилъ изъ береговъ. Площади Пантеона а также нѣкоторые улицы и кварталы наводнены. Изъ окрестностей равно печальныя получены здѣсь донесенія и Его Святѣйшество Папа, предписалъ тридневныя молитвы во всѣхъ церквахъ во имя Пресв. Богородиц. Кто участвуетъ въ сихъ молитвахъ, получаетъ за каждый день семь лѣтъ отпущенія, а кто два раза въ день пребудетъ, получаетъ совершенное отпущеніе. Преимущество это распространяется на монаховъ въ ихъ монастыряхъ, а также на заключенныхъ и больныхъ, которые не могутъ являться въ церковь. (A.P.S.Z.)

Испанія Мадридъ, 24-го Февраля.

Въ Толедской катедрѣ происходило благодарственное молебствіе о побѣдѣ Генерала Флинтера надъ Карлистами, въ которомъ участвовалъ самъ побѣдитель. Имя его будетъ написано золотыми буквами на стѣнахъ храма. Впрочемъ побѣду эту приписать только должно военной уловкѣ, такъ какъ онъ казалось отступилъ къ Толозѣ, а потомъ внезапно напалъ на Карлистовъ въ располхъ.

— Базиліо Гарсія все находится въ Сьерра де Сегура; частые дожди въ последнее время, сдѣлали дорогу почти не проходимою и малые ручьи сдѣлались рѣками, отъ чего конечно въ походѣ его большое встрѣтится препятствіе.

— Въ Кортесахъ ожидаютъ жаркихъ преній, на счетъ принятія Инфанта Донъ Франциско де Паула въ члены Сената, потомъ о новомъ муниципальномъ законѣ, уничтожающемъ давнюю свободу Испаніи и наконецъ о удержаніи десятины. — Герцогъ Фриаскій сюда прибылъ. (A.P.S.Z.)

Америка.

Въ одномъ письмѣ изъ Труа, одного города на Канадской границѣ, сообщаютъ слѣдующее: „Странное средство употреблено было для тайнаго перевоза оружія къ Канадскимъ инсургентамъ. Известно, что на Ловельскихъ фабрикахъ работаютъ девушки, изъ сѣверной части Вермонской области и изъ сѣверныхъ владѣній Нижней Канады. Тѣла умершихъ работниковъ обыкновенно отправляли къ роднымъ, на погребеніе. Въ прошедшее лѣто замѣтили, что число приносимыхъ на границу гробовъ, не рѣдко провозимыхъ родными, значительно увеличилось. Иногда вдругъ несли два или три гроба, и это подавало поводъ къ слухамъ, что въ Ловелѣ господствуетъ сильная эпидемія. Послѣ начала Канадскихъ безпокойствъ, кто-то сталъ подозрѣвать, что въ гробахъ кроется что нибудь другое, а не покойники. Онъ открылъ одинъ, и, къ большому удивленію, нашелъ въ немъ ружья, винтовки, пистолеты, кинжалы и сабли.“

(С. П.)

Смѣсь.

Новое средство отопленія.

Г. В. Делессеръ сообщилъ Парижской Академіи Наукъ письмо, полученное имъ изъ Лондона. Въ этомъ письмѣ между прочимъ сказано: „Здѣсь много говорятъ о новомъ экономическомъ способѣ отопленія покоевъ, изобрѣтенномъ Г. Жойсомъ (Joyes), садовникомъ въ Комбервеллѣ, близъ Лондона.

„Этотъ приборъ состоитъ изъ бронзовой урны около двухъ футовъ вышиною и дюймовъ въ восемь въ діаметрѣ; въ срединѣ ея находится труба съ клапаномъ, назначенная для того, чтобы по произволу увеличивать и уменьшать теплоту.

„Когда топливо, заключающееся въ этой урнѣ, зажжено, оно даетъ лучистую теплоту, продолжающуюся отъ двадцати четырехъ до тридцати часовъ; издержки, потребныя для отопленія большой комнаты, простираются до 60 коп. Это топливо не производитъ ни дыму, ни запаха. Опыты, сдѣланные надъ этимъ приборомъ въ Обществѣ Садоводства, и въ Архитектурномъ Училищѣ, были совершенно успѣшны.

„Вся важность этого изобрѣтенія заключается въ топливѣ, которое горитъ долго и безъ дыму. Говорятъ, что оно состоитъ изъ смѣси угля съ известью, которая поглощаетъ угольную кислоту и еще изъ другаго вещества, которое изобрѣтатель содержитъ въ тайнѣ.

„Тѣ, которые видѣли дѣйствіе этого прибора, нисколько не сомнѣваются въ успѣхѣ изобрѣтенія Г. Жойса, и ожидаютъ отъ него важныхъ результатовъ. Главное преимущество его состоитъ въ томъ, что оно не производитъ ни дыму, ни угару, не представляетъ никакой опасности отъ огня и требуетъ весьма небольшихъ издержекъ.

„Изобрѣтатель намѣренъ испросить привилегію въ Англіи и другихъ странахъ и тогда открыть свой секретъ.“

(Снб. В.)

ВИДѢНА. Типографъ А. Марциновскаго. Печатать дозволяется. Марта 15 д. 1838 г. — Цензоръ Стат. Совѣт. Кав. Левъ Боровацкій.

Tiber wystąpił ze swych brzegow. Plac Panteonu, a również wiele ulic i kilka kwartałów zostały zatopione. Z poblizszych okolic również smutne o-
trzymało doniesienia i Jego Świątobliwość widział się przez to spowodowanym zaleci po wszystkich kościo-
łach, poświęconych Najświętszej Pannie, trzydniowe modły. Ktoby się znajdował na tém nabożeństwie o-
trzymuje za każdy dzień, siedm lat odpustu; kto zaś każdego dnia odwiedzi dwa razy, temu odpust zupeł-
ny. Łaska ta ma się rozciągać na zakonnice w ich kla-
sztorach, oraz na więźniów i chorych, którzy w ko-
ściele bywać nie mogą. (A.P.S.Z.)

Hiszpania.

Мадридъ, 24 Lutego.

W katedrze Toledańskiej z okoliczności zwycięstwa Jenerała Flinter nad Karolistami, śpiewano uroczyste Te Deum, przy czém był obecnym zwycięzca. Imię Jenerała złotemi głoskami napisane bydz ma na ścianach świątyni. Zresztą winien on tylko swoje zwycięstwo podstępowi wojennemu, gdyż pozornie cofał się był do Tolozy, a potem zwrócił się nagle i uderzył na bezpie-
cznych Karolistów.

— Basilio Garcia ciągle się znajduje w Sierra de Segura; nieustanne deszcze w ostatnim czasie, zrobiły drogi prawie nieprzebyte, a najmniejsze strumienie wezbrały do wielkości rzek, przez co naturalnie pochod-
mu bydz wstrzymanym.

— Na Kórteczach żywych spodziewają się sporów o przy-
jęcie Infanta Don Franciszka de Paula jako członka Se-
natu, nadto o nowém prawie municypalnem, które znosi
dawniejsze wolności Hiszpanii i nakoniec o utrzymaniu
dziesięcin. — Xiążę Frias tu przybył. (A.P.S.Z.)

Америка.

W jednym liście z Trua, miasta na granicy Kanady, donoszą, co następuje: „Dziwny sposób był używany do tajnego przewozu broni do Kanady dla buntowników. Wiadomo, że w fabrykach w Lowel pra-
cują dziewczęta, z północnej części prowincyi Wermont i z sąsiednich posiadłości Niższej Kanady. Ciała zmar-
łych robotnic, posyłano zazwyczaj do krewnych, dla po-
grzebu. Przeszłego lata dostrzeżono, że liczba przy-
noszonych na granicę trun, często od krewnych prze-
prowadzanych, znacznie się powiększyła. Niekiedy nie-
siono razem dwie albo trzy truny, co dało powód do
pogłosek, że w Lowel mocna panuje epidemia. Za na-
staniem rozruchów w Kanadzie, ktoś rzucił podejrze-
nie, że w trunach musi się coś innego ukrywać, nie
zaś umarli. Mający podejrzenie otworzył jedną z nich,
i z wielkiem zadziwieniem, znalazł karabiny, gwintówki
pistolety, puginaty i szable.“ (P. P.)

Rozmaitości.

Nowy sposób opalu.

P. Delessert udzielił Paryskiej Akademii umie-
jętności list, otrzymany przezeń z Londynu, w któ-
rym między innemi powiedziano: „Wiele tu mówią
o nowym ekonomicznym sposobie ogrzewania pokojów,
wynalezionym przez P. Joyes, ogrodnika w Komberwell,
blizko Londynu.

„Apparat ten składa się z urny bronzowej, około
dwóch stóp wysokiej, mającej średnicy ośm cali; w we-
wnątrz znajduje się rura z klapą, dla powiększania
albo zmniejszania ciepła podług upodobania.

„Kiedy opał, w urnie tej zawarty, zapali się,
wydaje z siebie promieniste ciepło, od dwudziestu
czterech do trzydziestu godzin trwające; wydatek, po-
trzebny na ogrzanie wielkiego pokoju, wynosi do 60 ko-
piejek. Opał ten nie czyni ani dymu, ani swądu.
Doświadczenia, czynione z tym apparatem w Towar-
zystwie ogrodnictwa i w Szkole Architektonicznej, by-
ły zupełnie pomyślne.

„Cała ważność tego wynalazku zawiera się w o-
pale, który długo się pali i bez dymu. Mówią, że o-
pał ten składa się z mieszaniny węgla z wapnem, która
niszczy kwas węglanu i jeszcze z innej istoty, którą wy-
nalazca trzyma w tajemnicy.

„Ci, którzy widzieli skutki tego apparatu, nie
wątpią bynajmniej o użyteczności wynalazku P. Joyes, i
ważnych spodziewają się ztąd wypadków. Największa je-
go użyteczność w tém się zawiera, że nie wydaje ani dymu,
ani swądu, nie okazuje żadnego niebezpieczeństwa od
ognia i bardzo mało potrzebuje kosztu.

„Wynalazca ma prosić o przywilej w Anglii i in-
nych krajach i wówczas odkryje swój sekret. (G.S.P.)